

Bosman-szabály, avagy a futball egyik legnagyobb mérföldköve

Napjainkban szinte minden futbalszurkoló tudja, hogy egy játékos a klubjával kötött szerződése lejártakor onnan szabadon távozhat, és korábbi munkaadója nem kérhet érte átigazolási díjat. Ez azonban nem működött ilyen egyszerűen.

A klubfutballban az 1990-es évek első feléig az átigazolási szabályok eléggé kaotikusak és bonyolultak voltak. A Bosman ügy utáni szabályozási forradalom előtt egy 1983-as dokumentum, a Belga Labdarúgó-szövetség szabályzata, mely az UEFA és a FIFA szabályokkal nagyjából összhangban volt, szerint történtek az igazolások. A klub és a játékos 1-5 éves időtartamra szerződhetett. Ha egy játékosnak lejárában volt a szerződése, akkor a klub a lejárat év április 26. napjáig új szerződést ajánlhatott neki. Ha nem tette, a futballista amatőr státuszba került. Ha a játékos nem fogadta el az új ajánlatot, akkor kötelező átigazolási kategóriájába került. Ez a státusz azt jelentette, hogy az eladó klub hozzájárulására nem volt szükség az átigazoláshoz. Az átigazolásnál igényt tarthatott azonban az eladó klub a képzési költségtérítésre. Ezt az összeget a játékos életkorát és éves bruttó jövedelmét alapul véve számították ki. Ezzel az összeggel számszerűsítették azt, hogy a játékos az adott klubnál fejlődött, következésképpen a vevő klub papíron jobb játékost kapott. A vevő klub továbbá fizette azt a költséget is, amely abból adódott, hogy az eladó klubnak az eladott játékost elvileg pótolnia kellett. Amennyiben mégsem került sor az átigazolásra, a klub, köteles volt a következő szezonra szerződést kínálni a játékosnak. Ha ezt a játékos ismételtelen visszautasította, a klub augusztus 1-jéig jogosult volt felfüggesztő feltételt alkalmazni, ellenkező esetben a játékos amatőr státuszúvá vált. Az amatőrre vált játékos klubja jóváhagyása nélkül is eligazolhatott 2 év kihagyás után. Gyakorlatilag ez volt a játékosok egyetlen, bár igen gyenge fegyvere a szabályok ellen.

A Bosman ügy története 1990-ben kezdődött. Jean-Marc Bosman, egy ekkor 25 éves, közepes képességű belga futballista. Az akkori szabályok szerint klubja, az RFC Liège 1990 áprilisában egy új, egyéves szerződést kínált Bosmannak, aki ezt nem fogadta el, mert a klub a korábbi bérének mindössze negyedét fizette volna neki.

Bosman így átadólistára került, a klub mintegy 11 millió belga frankban határozta meg a költségtérítést. Ez az összeg irreális volt, így a Bosmant időközben szerződtetni kívánó francia másodligás FC Dunkerque visszakozott. Mivel a kifizetésre nem került sor a francia csapat

részéről, a Liège 1990. július végén felfüggesztette Bosman játékjogát. Bosman 1990. augusztus 8-án indított pert a felfüggesztés visszavonása iránt. Kérte továbbá, hogy ügyében az Európai Bíróság hozzon előzetes döntést, valamint azt, hogy a BLSZ-t és az RFC Liège-t kötelezzék havonta 100.000 belga frank megfizetésére mindaddig, míg új csapatot nem talál magának. Bosman keresetének lényege az volt, hogy álláspontja szerint a BLSZ és az UEFA átigazolási és állampolgársági szabályai megakadályozták, hogy szerződésének lejártát követően a Liège-től a Dunkerque-hez igazoljon át.

Bosman úgy érvelt, hogy mint munkavállalónak a szabad mozgáshoz való joga csorbult, mert az átigazolási díj miatt nem igazolhatott át másik csapathoz annak ellenére, hogy szerződése a belga klubbal lejárt, a francia csapattal megállapodott.

Ez esetben nem egyszerűen azt kellett tekintetbe venni, hogy egy szerződés lejártá után milyen követelése lehetnek a klubnak, hanem azt is, hogy a rendszer felbomlása milyen hatásokat válthat ki. A szabályok ugyanis biztosították azt, hogy a hatékony képzési rendszert működtető klubok jelentős és fix bevételi forrással számolhassanak arra az esetre, ha egy másik klub az ő játékosukat kívánta megszerezni.

A Bíróság a döntésében kimondta, hogy a Római Szerződés 48. cikkének rendelkezései alapján nem lehet alkalmazni olyan szabályokat, amelyek szerint a hivatásos labdarúgót új klubja addig nem alkalmazhatja, amíg az a volt klub részére átigazolási díjat nem fizetett.

A másik problémakör az állampolgársági kérdés volt. Itt a kérdés az volt, hogy a 48. cikkel összeegyeztethető-e az a szabály, mely nemzetiség, állampolgárság alapján korlátozza a mérkőzéseken a hivatásos labdarúgók pályára lépését. Az Európai Bíróság, a testület ezzel a kérdéssel is

foglalkozott, és úgy határozott, hogy az is ellentétes a közösségi joggal, ha a szövetségek által szervezett versenyeken a labdarúgó klubok színeiben csak korlátozott, meghatározott számú más tagállam állampolgárságával rendelkező labdarúgók léphetnek pályára. A Bíróság tehát Bosman javára döntött.

A döntés alapvetően átrajzolta Európa futballtérképét, miközben olyan hatásokat generált, amelyek a labdarúgás drasztikus mértékben alárendelték a piaci viszonyoknak. Mindezek hozzájárultak ahhoz, hogy jelentős múlttal rendelkező, de kevésbé tőkeerős csapatok tűnjenek el Európa futballtérképéről, hogy olyan klubok emelkedjenek fel, melyek a múltjukat tekintve jóval kisebbek, de nagyobb tőkékkel rendelkeznek.

Források:

<https://www.marca.com/en/world-cup/2022/11/18/6376f2a6ca474150168b45de.html>

<https://playingfor90.com/2018/11/18/fifa-better-gianni-infantino-president-sepp-blatter/>

<https://www.theguardian.com/football/2022/dec/16/football-daily-email-human-rights-world-cup-gianni-infantino>

https://en.wikipedia.org/wiki/RFC_Li%C3%A8ge

https://en.wikipedia.org/wiki/Jean-Marc_Bosman

<https://www.origo.hu/sport/futball/20081229-13-eve-szuletett-meg-a-dontes-a-bosmanszabaly-ugyeben.html>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Bosman-szab%C3%A1ly>

https://rangado.24.hu/nemzetkozi_foci/2015/12/15/aki-megvaltoztatta-a-futballt-es-tonkrement-bele/

<https://curia.europa.eu/arrets/TRA-DOC-HU-ARRET-C-0415-1993-200406769-05N00.html>

